

KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, achtste kamer, op 12 maart 1992 door de Voorzitter van de Vlaamse Raad verzocht hem van advies te dienen over een voorstel van decreet "houdende regeling van het taalgebruik inzake bepaalde voor het publiek bestemde mededelingen", heeft op 5 mei 1992 het volgend advies gegeven :

1. Het voorstel van decreet strekt ertoe :

- enerzijds, de natuurlijke personen, de rechtspersonen en de feitelijke verenigingen die voor hun tot de bevolking gerichte mededelingen en oproepen een beroep doen op de medewerking van personeel in overheidsdienst of gebruik maken van materieel, gebouwen, panelen of andere accommodatie toebehorend aan een openbare dienst gelijk te stellen met de natuurlijke en rechtspersonen bedoeld in artikel 1, § 1, 2°, van de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken (1) en aan die personen en verenigingen voor de bedoelde mededelingen en oproepen het uitsluitend gebruik van het Nederlands op te leggen (artikel 2);
- anderzijds, de openbare diensten verbod op te leggen hun medewerking te verlenen en de bevoegde overheid te verplichten de bekendmaking onmiddellijk te verwijderen, indien aan de hiervoren vermelde taalvoorwaarde niet is voldaan (artikel 3).

Overtreding van de ontworpen bepalingen wordt strafrechtelijk gesanctioneerd (artikel 4).

(1) Artikel 1, § 1, 2°, van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken onderwerpt aan de toepassing van die wetten : "de natuurlijke en rechtspersonen die concessiehouder zijn van een openbare dienst of die belast zijn met een taak die de grenzen van een privaat bedrijf te buiten gaat en die de wet op de openbare machten hun hebben toevertrouwd in het belang van het algemeen".

2. Het thans voor advies voorgelegde voorstel is een vrijwel woordelijke overname van de bepalingen van hoofdstuk I van het op 21 december 1982 door de heren Vervaet en Cardoen ingediende voorstel van decreet "houdende regeling van het taalgebruik inzake bepaalde voor het publiek bestemde handelingen" (St. Vl. R., 162 (1982-1983) - nr. 1), waarover de afdeling wetgeving van de Raad van State op 24 februari 1983 het advies L. 15.345/8 heeft uitgebracht (St. Vl. R., 162 (1982-1983) - nr. 2).

In het genoemde advies oordeelde de Raad van State, dat de hier opnieuw aan de orde zijnde regelingen het begrip "bestuurszaken" in de zin van de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 te buiten gingen en zij derhalve niet konden worden ingepast in de door artikel 59bis, § 3, 1°, van de Grondwet aan de Gemeenschappen verleende bevoegdheid.

Tot staving van die stelling werd de in een vroeger advies opgenomen verwijzing naar de parlementaire

voorbereiding van artikel 59bis van de Grondwet in herinnering gebracht (1).

3. Het Arbitragehof heeft inmiddels echter aan het begrip "bestuurszaken" een ruimere interpretatie gegeven.

In zijn arrest nr. 70 van 14 december 1988 (B.S. 31 december 1988) sprak het Hof zich als volgt uit :

"Het begrip "bestuurszaken" als bedoeld in artikel 59bis, § 3, 1°, van de Grondwet, is verschillend van het begrip "handelingen van het openbaar gezag" bedoeld in artikel 23. Het eerstgenoemde begrip is enerzijds ruimer, en anderzijds enger dan het laatstgenoemde.

Immers, enerzijds slaat de term "openbaar gezag" op nog andere overheden dan de administratieve overheden, en anderzijds duidt de term "bestuurszaken", naar het voorbeeld van de term "gerechtszaken", ook op de betrekkingen tussen de particulier en het bestuur.

Het begrip "bestuurszaken" in artikel 59bis van de Grondwet dekt dan ook niet alleen wat door de op 18 juli 1966 gecoördineerde wetten op het gebruik van

-
- (1) Die verwijzing betrof een passus uit het door de heer de Stexhe namens de bevoegde Senaatscommissie uitgebracht verslag waarin met betrekking tot de in artikel 59bis, § 3, 1°, van de Grondwet opgenomen term "bestuurszaken" het volgende te lezen staat :

"2. Bestuurszaken.

Dit begrip heeft geen aanleiding gegeven tot bespreking.

Uw commissie is namelijk van oordeel dat de inhoud ervan goed bekend is in de rechtsleer en rechtspraak. Het stemt overeen met de aangelegenheden die thans geregeld zijn in de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken".

.../...

de talen in bestuurszaken wordt geregeld." (Overweging B.5.b.).

En na te hebben vastgesteld dat mandatarissen die geroepen worden om zitting te nemen in een collegiaal orgaan (1) niet als "diensten" in de zin van artikel 1 van de voornoemde gecoördineerde wetten te beschouwen zijn, oordeelde het Hof verder :

"Dit neemt niet weg dat de Gemeenschappen door artikel 59bis van de Grondwet bevoegd zijn verklaard om, wat betreft de eentalige gebieden, de taalregeling te ontwikkelen en te ordenen, onder voorbehoud van de drie uitzonderingen vermeld in artikel 59bis, § 4, tweede lid, enerzijds, en van artikel 3bis, anderzijds." (2) (Overweging B.5.b.).

4. Het voor advies voorgelegde voorstel moet onder een dubbel oogpunt worden getoetst aan de krachtens artikel 59bis, § 3, van de Grondwet aan de Gemeenschappen toekomende bevoegdheid om het gebruik van de talen te regelen.

(1) Het arrest betrof een annulatieberoep ingesteld tegen een decreet van de Franse Gemeenschap waarbij onder meer het gebruik van de talen door openbare mandatarissen in het Franse taalgebied werd geregeld.

(2) Artikel 3bis van de Grondwet betreft de indeling van België in vier taalgebieden en geeft een grondwettelijke verankering aan de reeds door de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken vastgestelde principiële eentaligheid van respectievelijk het Nederlandse, het Franse en het Duitse taalgebied.

Formeel voert het voorstel enkel een taalregeling in voor tot de bevolking gerichte mededelingen en oproepen die uitgaan van particulieren (1), doch die regeling wordt opgelegd als voorwaarde om ter zake op de medewerking van de openbare diensten een beroep te kunnen doen.

Indien het voorstel uitsluitend tot doel zou hebben aan particulieren in hun betrekkingen met de bevolking het gebruik van een bepaalde taal op te leggen, zou het zowel de bevoegdheid van de nationale wetgever als die van de Gemeenschappen te buiten gaan. Een dergelijke regeling zou immers niet kunnen worden ingepast in een van de in de artikelen 23 en 59bis, § 3, van de Grondwet bepaalde gevallen waarin het gebruik van de talen hetzij door de nationale wetgever, hetzij door de decretale wetgever kan worden geregeld in afwijking van het in artikel 23 van de Grondwet geformuleerde beginsel van de vrijheid van gebruik van de in België gesproken talen.

Het feit dat in het voorstel het verplicht gebruik van het Nederlands aan particulieren wordt opgelegd als voorwaarde om op de medewerking van openbare

(1) Dat in artikel 2 van het voorstel onder "de natuurlijke of rechtspersonen, alsmede de feitelijke verenigingen" enkel particulieren moeten worden verstaan die vooralsnog niet onder de toepassing vallen van de gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, kan alleen reeds uit de tekst van dat artikel worden afgeleid, vermits die juist tot doel heeft de bedoelde personen en verenigingen onder de toepassing van artikel 1, § 1, 2°, van de genoemde wetten te doen vallen.

diensten een beroep te kunnen doen, plaatst de bevoegdheidsvraag echter in een ander daglicht.

Wat de openbare diensten betreft waarvan de werkkring uitsluitend gemeenten van het Nederlandse taalgebied omvat waarvoor geen speciale taalregeling geldt (1), zou de mogelijkheid voor particulieren om, met de medewerking van die diensten, mededelingen en oproepen tot de bevolking te richten in een andere taal dan het Nederlands er immers niet mogen toe leiden dat daardoor het principieel eentalig-Nederlands karakter van die diensten in het gedrang wordt gebracht.

Het principieel eentalig karakter van het Nederlandse taalgebied is constitutioneel vastgelegd in artikel 3bis van de Grondwet en de Vlaamse Gemeenschap kan, gelet op de hiervoren in herinnering gebrachte interpretatie van het Arbitragehof, uit de haar door artikel 59bis, § 3, 1°, van de Grondwet verleende bevoegdheid om het gebruik van de talen in bestuurszaken te regelen, het recht putten om wat de werking van de openbare diensten betreft ten aanzien waarvan zij *ratione loci* bevoegd is de nodige maatregelen te nemen om het principieel eentalig-Nederlands karakter van die diensten te vrijwaren.

(1) Dat zijn de enige openbare diensten waarvoor, overeenkomstig artikel 59bis, § 4, tweede lid, van de Grondwet de Vlaamse Gemeenschap het gebruik van de talen kan regelen.

Het wil de Raad van State echter voorkomen dat het voor advies voorgelegde voorstel in een te absolute regeling voorziet en derhalve in zijn huidige formulering meer afbreuk doet aan de door de Grondwet voor de particulieren gewaarborgde vrijheid van het gebruik van de talen dan nodig zou kunnen zijn voor het vrijwaren van de eveneens door de Grondwet gewaarborgde principiële eentaligheid van de openbare diensten in het Nederlandse taalgebied.

De kamer was samengesteld uit

de Heren :	J. NIMMEGEERS,	kamervoorzitter,
	W. DEROOVER,	staatsraden,
	J. VERMEIRE,	
	F. DE KEMPENEER,	assessoren van de
	J. GIJSSELS,	afdeling wetgeving,
Mevrouw :	F. LIEVENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. BAERT, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. K. VERMASSEN, referendaris.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

F. LIEVENS.

J. NIMMEGEERS.